

FRAN KOŠIR:

Iz Studenic na Boč.

Potopisna črtica.

Dragi Makso!

Binkoštih sem pohitel zopet v ljubo vas domačo k svojim dragim. Napravil sem tudi majhen izlet. Evo Ti par besedic o njem!

Bil je lep dan, zarja je pogledavala sem izza Klečkih in Prihovskih vinskih goric, nebo je rumenelo, in rosne kaplje so se lesketale po drevesnih listih; tam nekje v vznožju Boča se je oglašal v smrečevju droben krilatec in krožil mične pesmi svoje. Rodilo se je krasno majevo jutro, jutro, ko

sem vzel pot pod noge ter jo krenil na Boč.

Steza drži zadaj za cerkvijo in samostanom, v katerem samotarijo nune-magdalenke, to je spokornice. Samostan ali, kakor navadno pravijo ljudje, »klošter« je ustanovila Zofija Rogaška, vdovela po Rihardu Saneškem l. 1237. Cesar Jožef II. ga je — kot mnogo drugih — odpravil s cesarskim pismom z dne 30. oktobra 1781. l. Samostan so izpremenili za nekaj let v sodišče. Imelo ga je tudi v posesti par imenitnih in imovitih mogočnjakov, ki so jim morali plačevati podložni kmetje desetino ter jim delati raboto. Od l. 1883. so v samostanu zopet redovnice. Samostan s sličnim redom kot je v Studenicah je le še eden po vsem katoliškem svetu, in sicer tam nekje na Pruskem.

Za samostanom je obsežen vrt, ki ga obmejuje na zahodni strani Studeniški potok, na vzhodni pa 3—4 metre visok zid.

Šel sem ob žuborečem potočku ter dospel v par minutah v takozvani Stajngraben.

Odre se ti diven pogled. Pred sabo vidiš samo golo pečevje, obstoječe iz sivobelega kamena, apnenca. Nehote spreleti človeka zona v nadeji, da se bo zdajinzdaj zakotalila navzdol visoko nad tvojo glavo daleč tja v zrak moleča skala ter te nemara zmlela kakor mlinski kamen koruzo. Tukaj ima izvir tudi Studeniški potok, ki, izvirajoč izpod majhne spoke, dela krasen, 6 m dolg slap. Potoku ne zmanjka vode niti ob najhujši suši; saj pravijo, da zajema vodo iz jezera, nahajajočega se v jedru Bača. V jezeru sameva baje zmaj, ki je ob svojem času grozno razsajal ter zahteval vsak mesec par prav dobro pitanih volov. Končno se je vendar ugnal ter sedaj mirno spi. Le ob daljšem deževju

— kar se pripeti le vsako tretje leto po ustnem izročilu — ko začne teči voda zmaju v grlo, se prebudi in kota po jezeru, kar provzroča silovito bučanje in bobnenje.

Studenice.

Od Štajngrabna naprej drži preko Boča prelaz, po katerem se vije leno liki kača vozna cesta.

Pogledal sem na uro. Minilo je baš eno uro hoda, ko sem bil na vrhu prelaza na Velikem travniku, Frmilah, kot pravijo ljudje. Pravljica ve povedati, da je stala tukaj pred dawnimi, dawnimi časi obsežna vas z bogatimi, a jako prevzetnimi in brezbožnimi prebivalci. Zadela jih je zato šiba božja. Pogreznila se je vsa vas s stanovalci vred.¹

V bližini sta še dva manjša travnika. Toda na nobenem ne zraste nad pol decimetra visoka trava. Bog je takrat proklel zemljo, da ne obrodi nič kaj posebno.

Na Velikem travniku sem legel na trato in razmišljal... osobito o Bočanih, o ubogem, a zadovoljnem ljudstvu, ki je po večini razkropljeno po svetu po raznih rudokopih, zakaj domača gruda ne more preživljati vseh, ker je preskopa v rodovitnosti.

Zrl sem na vse strani. Zahodno, kakih pet minut od mene, stoji bela cerkvice sv. Marjete, kostrivniška podružnica. Kot majhen dijak sem bil večkrat z drugimi pri sv. Marjeti na »žegnanju«. Najbolj mi je takrat vedno ugajalo trjančenje. Le pomisli! V zvoniku visi majhen zvon. Pod njim stoji cerkovnik, držeč v eni roki kamen, v drugi pa kladivo, tolče menjaje s kamenom in kladivom po zvonu, vmes pa brca z desno nogo, da tako potrkava ob zvon z žvenkljem, ki ima privezanega na vrv, vrv pa nataknjeno na nogo. Ker je zvonik nizek, lina pa precej velika, se vsa umetnost cerkovnikova vidi prav lepo.

Ko sem se na Velikem travniku malo spočil, sem se zopet vrnil v Studenice, v dragi kraj domači.

Makso, le ven na plan,
na vrh planin

Ti kliče

Tvoj

Fran.

¹) O Velikem travniku sem pisal obširneje v Kosijevi „Zabavni knjižnici“, če se ne motim, l. 1905.

Pesem nabornikov.

*Mi fantje — kot hrastje orjaki — In šopek — korajža za trakom,
mi v suknjo vojaško gremó: a žalostno nam je srce,
oj, zbogom, vi mamica, očka, na ustnih nam vriski — veselje,
ostani Bog, sestra, s tebo! v očeh pa so grenke solze.*

Cvetko Gorjančev.

